

Danski landbúnaðurin eigur at broytast

CHRISTIAN RASMUSSEN, SUM ER FÓLKATINGSMAÐUR FYRI DANSKA JAVNAÐARFLOKKIN, OG SUM SJÁLVRUR ER BÓNDI, SKRIVAR Í DAG FYRI OKKUM GREIN UM STØÐUNA HJÁ DANSKA LANDBÚNAÐINUM. CHR. RASMUSSEN ER FRA HOLBÆK OG HEVUR ARBEITTI BÆÐI VIÐ KOMMUNALPOLITIKK OG LANDSPOLITIKK. HANN HEVUR Í FLEIRI FÓRUM VERIÐ ORÐFÓRARI HJÁ FLOKKI SINUM, TA TÝDNINGARMIKLAR LANDBÚNAÐARLÓGIR HAVA VERIÐ FYRI Á CHRISTIANSBORG

Tað er neyvan heldur í Føroyum eitt loyndarmál, at tey figgarligu og marknaðarligu viðurskifti hjá landbúnaðinum júst í løtuni er ein brennandi miðstøða í donskum politikki. Tað er onki serstakt nýtt, tí landbúnaðurin hevur altíð havt eina miðstøðu í danska vinnulivinum og tey seinastu 100 árin verið lagdur til rættis eftir einum týdningsarmiklum útflutningi av vörum framleidd av djórnum, sum t. d. smør, flešk, egg og høsn. Marknaðarviðurskiftini hava altíð verið ójovn, men vóru undir frium sölviðurskiftum — sum vit tó ikki hava kent í nógv ár — ógvuliga bundin av ójovnum heystarstøddum víða hvar í utheiminum eins og heima, sum eisini tá hevði eina týdningsarmikla ávirkan á teir prisir, sum til bar at fáa.

Kríggin og landbúnaðurin

Tey bæði stóru kríggini, sum vit hava upplivað í okkara öld, hava á nógvum økjum vent upp og niður á øllum. Tað er óivað ikki púra skeivt, tá eg sigi, at onki av hesum kríggjunum funnu sín enda orsakað vápnamegna, hvussu oyðandi hon enn hevur verið. Tann nakni sannleikin var, at tað var svongdin, ið at endanum kom at hava avgerandi týdning, og soleiðis fer tað ivaleyst at verða við í núverandi komandi kríggj.

Tað seinasta stóra kríggj í Europa lærði tó londini mangt og hvat, og summi lond, sum veruliga ikki høvdu tey nátturligu viðurskiftini greidd til tess, byrjaðu við miklum stuðli frá statinum at uppbyggja ein landbúnað, ið nú er so langt á leið komin, at tey flestu europeisku londini eru um at vera sjálfbjargin á hesum økinum. Marknaðarviðurskiftini í øðrum heimslutum vera harafturatfyrirhildin, lutvís orsakað fátækdomi, lutvís orsakað av øðrum matvörum. Júst tí verður framvegis arbeitt dúgliga við at hitta nøggin tilgerðarhættir, sum skýggja lætt um útflutningsviðurskiftini.

Kapitalurin

Ein eigur tó ivaleyst at spyrja, um vit sjálvi hava gjørt nógv nógv fyrri at venja okkum til tey broyttu korini, og her koma vit, um vit so enn noyðast at sanna tað, at viðganga, at vit ikki nógv snemma fingi eygu okkara upp fyrri hesi broyting. Vit hava jú her í landinum ein landbúnaðarhátt, ið byggir upp á sjálveigu, og ongin kann nokta fyrri, at tey 100—150 árin, ið hesin háttur hevur verið framdur, hava skapað framburð á nógvum økjum, bæði figgarliga og fakliga, men ongarrósir finnast, uttan at tornarnir eisini eru har, og tað hevur ført við sær, at kapitalurin hevur sett seg á jørðina, soleiðis, at húsa- og jarðaprisurin nú liggur væl oman fyrri tað, ið jørðin er før fyrri at kasta av sær. Hetta kemur jú í fyrsta umfari at raka tann ungdomin, ið hevur bugvið seg út til at gerast bóndur. Tey gerast sum sjálvsstøðugir frá byrjanini so skuldaðundir, at ein tíværri má viðganga, at teir hava slitið seg sjálvar upp, áðrenn teir eru før fyrri at kalla figgarligu kor teirra fyrri bert nokurlunda góð. Teir hava sjálvsagt í staðin ta gleði, at teir kunnu siggja fram til ta tíð, tá teir ikki orka longur. Tá fer garður teirra nevniliga at geva teimum eina peningangögd — ja í summum førum eina heilt stóra peningangögd. Persónliga haldi eg tó ikki, at ungdomurin hevur hug til at ganga inn undir slik kor. Sum frá liður siggja vit eisini skilliga, at eitt vaksandi tal av ungum hesi árin rýma frá landbúnaðinum. Vit hava tó higartil verið so væl fyrri, at idnaðurin hevur verið so nokurlunda forur fyrri at taka móti teimum, ið á henda hátt eru rýmd, men tað hevur ført við sær, at meðan vit gjøgnum alla hesa öld hava nýtt stórar peningangögd frá statinum til lán hjá ungum bóndum til at keypa jørð og til at byggja garðar fyrri, so eru vit nú komin í ta støðu, at pengar frá statinum verða nýttir til at avtaka og samanleggja garðar.

Statsstudningurin

Fólk, sum eru ókunnug við viðurskifti halda óivað, at hetta er

bert at fara úr eini veit yvir í eina aðra, men hetta er hóast alt ikki rættiliga so. Eg haldi at sundurlutingin av landbúnaðinum var bein eitt ávist tíðarskeið, men tá mekaniseringin av álvara fekk týdning, sást skilliga, at ein stóru partur av gørdunum vóru ov smáir. Teir vóru ikki førir fyrri hvørki at geva nógv nógv arbeiði ella tær avgjort neyðugu inntøkur fyrri at kunna skapa ein nokurlunda hampiligan livihátt — bert teir eldru garðarnir, ið vóru skuldafríir, kundu geva hetta, men arbeiðsevniin har vóru heldur ikki tey somu.

Fyrri at bóta um teir figgarligu trupulleikarnar hava vit nú gjøgnum nógv ár givið beinleiðis statslískot til landbúnaðin á ymiskum økjum — tilsamans millum 600 og 700 milj. og harafturat er komin serstøk heimamarknaðarviðurskifti, sum eg tó ikki vil rópa beinleiðis studning. Tað byggir á ta grundarlagi, at prisurin á heimamarknaðinum er gjørdur leysur av útflutningsprisinum, soleiðis at monopoleftirlitið fastsetur hann á grundarlag av kostnaðarhæddini — ein máti, ið sjálvsagt altíð kann føra ymiskar misskiljingar við sær. Vit mugu tó eisini viðganga, at vit eisini hava livað eitt langt tíðarskeið, har heimamarknaðarprisurin eisini var leysur av útflutningsprisinum, men undir viðvendum viðurskiftum — nevniliga fyrri at halda prisin á matvörum niðri á heimamarknaðinum, so á hesum økinum er tað óivað loyvt at nevna tað fyrri ein javni.

Eigaraviðurskiftini

Lat meg enda við nøkrum viðmerkingum til eigaraviðurskiftini. Eg haldi persónliga, at sjálv eigaraprinsippið er farið inn í seinastu mannaævu tess. Hvat fer at koma í staðin er tíðin ikki búgvin til at avgera, men vit vilja treyðugt aftur til ta tíð, tá tað vóru einstakir góðseigarar, ið fingi rættindini yvir teimum, ið leigaðu garðarnar. Vit kundu hugsa okkum fleiri møguleikar. Bæði partafeløg og lutafeløg kunnu fáa týdning. Eg haldi tó, at ungdomurin hevur ta uppfatan, at um vit skulu broyta eigaraviðurskiftini — so sum nógvir yngri og eldri bóndur vilja vera við — so vil ungdomurin helst, at tað var staturin, ið gjørdist eigari. Skuldi eg so at enda verið eitt sindur speiskur, áttu vit veruliga at byrja nú, meðan vit hava eina borgarliga stjórn. So høvdu vit sloppið undan at ein skilagóð og umfatandi broyting til frama fyrri teir ungu bóndurnar hevði fingið heitið: SOSIALISERING.

Chr. Rasmussen.

Skula tit brúka bil

persónkoyring ella skúla-koyring, so snarið tlf. 3456

Alexander Dalfoss

Vit hava altíð á goymslu alt tilfar til

blikksmið
sanitet
hitaverk

DEMICH

Tlf. 1072 - Tórshavn

Verður seft um
alt landið

Nordøya Sparikassi

telefon 5360 — stovnaður 1919 — telefon 5360

Renta av innistandandi peningi:

6 mánaða uppsøgn	6 % p. a.
3 mánaða uppsøgn	4½ % p. a.
vanlig konti	3¼ % p. a.
kekkt-konti	1½ % p. a.

Avgreiðslutið:

vanligir gerandisdagar kl. 10-12 og kl. 13.30-15.30
og leygardag kl. 9.30—12.00

Deildir:

Leirvíkar Sparikassi telefon 70

Avgreiðslutið: týsdag og friggjadag kl. 15.30-17.00.

Sparikassin í Nordðepi telefon 30

Avgreiðslutið: týsdag og hósdag kl. 15-16.30

Tryggingarsambandið FØROYAR

Føroya Kríggstrygging	Tlf. 1090
Føroya Sjóváttrygging	- 1090
Føroya Brunatrygging	- 1098
Føroya Vanlukutrygging	- 1466

Vit tryggja:

[Bátar, skip, vørur, hús, innbúgv, akfør o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging.

Spinnid i Gøtu

tygum fáa gott tógv, og skjóta avgreiðslu.

Vit keypa óvaskaða og vaskaða ull og selja øll sløg av føroyskum tógv.

TØTINGARVIRKIÐ

v/ Ólavur Gregersen — tlf. 20 í Gøtu

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT

SAMARBEIÐ

Tað er skeivt, tá fólk meina, at tingmenn bara klandrast og ikki kunnu samarbeiða hvør við annan.

— Sannleikin er tann, at á tingi eru allir flokkar fúsir til at samarbeiða um alt — uttan við hvønn annan!

